

MÆRK VIDEN

Genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold

Hvad er genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold?

Forældre har som udgangspunkt ret til at bestemme, hvor deres børn skal bo og tage deres børn til udlandet i længere tid. Men når ophold i udlandet er til skade for barnet, kan der være tale om en genopdragelsesrejse.

Ved en genopdragelsesrejse i barnets lov forstås den situation, hvor et barn eller en ung under 18 år sendes til udlandet til forhold, der bringer barnet eller den unges sundhed eller udvikling i alvorlig fare. Der kan være tale om en genopdragelsesrejse, selvom barnet er indforstået med at skulle rejse eller er taget frivilligt afsted. Det afgørende for, om der kan være tale om en genopdragelsesrejse, er således, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling bringes i alvorlig fare på grund af rejsen.

Ved et ufrivilligt udlandsophold forstås den situation, hvor en borger, der er fyldt 18 år, som er dansk statsborger eller har eller har haft gyldig opholdstilladelse i Danmark, opholder sig ufrivilligt i udlandet. Det ufrivillige udlandsophold kan være som følge af en genopdragelsesrejse, tvangsægteskab, tvungen forlovelse, religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller andet ægteskabsliggende forhold, eller som følge af en æresrelateret konflikt.

En dansk undersøgelse viser, at en stor del af de udsendte har været udsat for omfattende kontrol og/eller vold i årevis, før de sendes på genopdragelsesrejse, herunder fx lokationsovervågning, kontrol af mobiltelefon, begrænset frihed i hverdagen, indespærring samt vold. Den viser også, at børn og unge, som er i risiko for at komme på genopdragelsesrejse, ofte befinder sig i en situation, hvor de oplever, at de ikke kan sige deres mening, hvor de

frygter konsekvenserne af at gå imod familiens vilje, og hvor de ikke ser nogle reelle muligheder for at afværge rejsen. Samtidigt er barnet eller den unge ikke altid klar over, at der er tale om en genopdragelsesrejse.

Den danske undersøgelse peger på, at baggrunden for at sende børn til udlandet er, at forældrene ønsker at få kontrol med en situation. Typisk handler det om at opnå kontrol med en ung, der har en levevis, der strider mod familiens normer og værdier. Det kan også handle om at opnå kontrol i forhold til de danske myndigheder. I mange tilfælde vil motiver være relateret til æresnormer. Undersøgelsen viser desuden, at i nogle familier hænger den høje grad af kontrol sammen med, at forældrene er meget religiøse.

Der kan være store forskelle på genopdragelsesrejser. Nogle rejser varer få måneder, mens andre varer flere år, hvor barnet kan fylde 18 år, mens det er i udlandet. Barnet eller den unge kan rejse alene, med søskende og/eller en eller begge forældre. Det er forskelligt, om børnene kommer i skole under en genopdragelsesrejse og hvad kvaliteten af skolegangen er. Det er forskelligt, om der er adgang til lægehjælp. Særligt unge med somalisk baggrund kan komme i såkaldte genopdragelseslejre, dvs. særlige institutioner, der bl.a. har til formål at introducere unge til kulturelle og religiøse værdier, disciplinere unge med afvigende adfærd, samt give egentlig religiøs opdragelse (koranskoler). På nogle genopdragelsesrejser kan børn og unge være udsat for omfattende kontrol, vold, overvågning, isolation og tvangsægteskab, og nogle får måske børn.

Hvem sendes på genopdragelsesrejser og hvortil?

Undersøgelser fra Norden viser, at både piger og drenge sendes på genopdragelsesrejser, men at der er en overvægt af piger. En dansk undersøgelse viser, at det særligt er omkring 15-16-års alderen, at unge sendes på genopdragelsesrejse. Men sådanne rejser kan foregå fra tidlig barndom og ind i voksenalderen.

Børn og unge sendes især på genopdragelsesrejse til familiens oprindelsesland, men de kan i udgangspunktet sendes til mange lande, også andre europæiske lande, hvor familien har slægtinge eller netværk. Fra Danmark sendes de unge især til MENAPT*-lande, særligt til Somalia, Irak, Pakistan, Afghanistan og Syrien. Der er grund til at være opmærksom på piger, der sendes på genopdragelsesrejse til særligt Somalia, hvor kvindelig kønslemlæstelse er hyppigt forekommende.

Hvorfor sendes børn og unge på genopdragelsesrejser?

Oftte er der flere og overlappende motiver til at sende sit barn på genopdragelsesrejse eller ufrivilligt udlandsophold. Motiverne kan være:

Den unge afviger fra familiens normer ved at være "for dansk" (fx i forhold til fester, alkohol, generel levevis), have en kæreste eller en intim relation, være LGBT+, skifter religion eller bliver ateist.

Tvangsægteskab, hvor ophold er motiveret af, at den unge tvinges til ægteskab. Det sker i familier, hvor der er klare forventninger til, hvordan især døtre skal indgå ægteskab.

Unge afvigende adfærd i forhold til skole, kriminalitet eller misbrug, hvor ophold er motiveret af den unges skoleadfærd og højt skolefravær, at den unge udøver kriminalitet, er tilknyttet bander eller har et misbrug.

Unge funktionsnedsættelse, fx autisme, ADHD-symptomer og kognitive udfordringer, hvor ophold er motiveret af, at familien ønsker at "kurere" eller gemme den unge, idet sådanne udfordringer kan opfattes som skamfulde.

Voksnes problemstillinger, hvor ophold er relateret til forhold i forældrenes liv fx kvinder, der ønsker skilsmisse, og hvor manden tager børnene ud af Danmark.

Myndighedsindblanding, hvor ophold er relateret til familiens ønske om at undgå, at myndighederne undersøger og intervernerer i familien.

Konsekvenser af genopdragelsesrejser for de udsatte

- Dyb følelse af svigt fra ens nærmeste familie og isolation under ophold.
- Afvisning og/eller brud med familie efter hjemkomst.
- Fysiske helbredsproblemer, herunder følger efter vold og/eller manglende lægebehandling.
- Psykiske helbredsproblemer herunder angst, selvmordstanker, selvmordsforsøg, depression, paranoia, ptsd, misbrug.
- Tabt skolegang og dårligere danskundskaber.
- Vanskeligere ved social reintegration (ift. botilbud, venner, uddannelse, arbejde).
- Vanskeligere ved at opsøge hjælp pga. mistillid til voksne og myndigheder.

*MENAPT-landene omfatter følgende lande og områder: Syrien, Kuwait, Libyen, Saudi-Arabien, Libanon, Somalia, Irak, Qatar, Sudan, Bahrain, Djibouti, Jordan, Algeriet, Forenede Arabiske Emirater, Tunesien, Egypten, Marokko, Iran, Yemen, Mauretanien, Oman, Afghanistan, Palæstina, Gaza, Vestbredden, Østjerusalem, Pakistan og Tyrkiet. Find statistiske definitioner på Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside integrationsbarometer.dk.

Omfang

Der er et mørketal, hvad angår børn, unge og unge voksne, der opholder sig ufrivilligt i udlandet, da sagerne kan være vanskelige at identificere.

- **55 nye henvendelser** modtog det nationale korps af sikkerhedskonsulenter i 2025 om borgere på genopdragelsesrejser eller ufrivillige udlandsophold. Henvendelserne dækker over både børn, unge og voksne.
- **7 % piger og 5 % drenge** med ikke-vestlig baggrund i alderen 15-17 år har én eller flere gange oplevet at deres familie truede dem med at blive sendt på genopdragelsesrejse

MÆRK 2025, Notat om henvendelser til sikkerhedskonsulenterne i 2025; Als Research 2018, Unge oplevelser af negativ social kontrol.

Relevant lovgivning

I barnets lov og i straffeloven er genopdragelsesrejser defineret som udlandsophold, der bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i alvorlig fare. Barnets "sundhed og udvikling" skal forstås i overensstemmelse med **§ 47, stk. 1, i barnets lov**, jf. lov nr. 721 af 13. juni 2023. Forholdene kan eksempelvis handle om mishandling, svigtende omsorg eller utilstrækkelig opfyldelse af barnets basale behov for f.eks. mad, lægelig behandling eller undervisning.

Det er ulovligt at sende nogen på udlandsophold mod deres vilje, eller at tvinge dem til at blive i udlandet jf. **straffelovens § 260**. Det er derudover ulovligt at sende sit barn på en genopdragelsesrejse jf. straffelovens **§ 215 a**.

Kommunerne har ifølge **udlændingelovens § 44 c** pligt til at videregive mistanke eller viden om en forestående eller igangværende genopdragelsesrejse eller et andet udlandsophold af negativ betydning for et barn med opholdstilladelse i Danmark.

Hvis kommunen har viden om eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for hjælp og støtte efter barnets lov, skal de foretage en screening. Viser denne screening, at der kan være tale om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol, har kommunen pligt til at foretage en risikovurdering, inden barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen. Det følger af **barnets lov § 18, stk. 1, og stk. 3**.

Henvender en person over 18 år sig til kommunen på grund af en æresrelateret konflikt, skal kommunen stille gratis rådgivning til rådighed. Hvis det skønnes, at borgeren er eller risikerer at blive udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, skal de tilbydes en handleplan. Handleplanen skal bl.a. indeholde en risikovurdering. Dette følger af **lov om social service § 12 a**.

Opmærksomhedspunkter for fagpersoner

- Når et barn eller ung først er sendt på genopdragelsesrejse, er det vanskeligt at hjælpe den udrejste. Enhver form for bekymring for en forestående genopdragelsesrejse skal derfor tages alvorligt.
- Vær opmærksomme på familier, der kan bruge udlandsrejser for at undgå myndighedernes involvering.
- Vær særlig opmærksom op til ferier og ved rejser til hjemlandet.
- Hvis et barn eller ung pludselig ikke kommer i skole eller ikke vender tilbage til skolen efter sommerferien, kan det være tegn på, at barnet eller den unge er sendt på genopdragelsesrejse.
- Har barnet selv, dets søskende eller andre familiemedlemmer tidligere været sendt på genopdragelsesrejse, bør du være ekstra opmærksom.
- Voksne, der vender tilbage fra genopdragelsesrejse eller ufrivilligt udlandsophold, kan også have behov for særlig støtte.
- Ved mistanke om genopdragelsesrejse kan politiet og Udlændingestyrelsen i visse tilfælde inddrage barnets pas.

Husk i mødet med borgeren

- Kontakt ikke barnets forældre ved mistanke om forstående genopdragelsesrejse, inden du har vurderet, om der skal foretages en risikovurdering, jf. barnets lov.
- Spørg til barnet eller den unges bekymringer for, hvad der vil ske på opholdet, om der er planlagt en hjemkomst og hvilke alternativer, der er til rejsen.
- Kontakt omgående politiet, hvis du er bekymret for en genopdragelsesrejse hos et barn eller ung, og underret barnets bopælskommune.
- Et barn eller en ung, der har været på genopdragelsesrejse, kan have brug for koordineret støtte i forhold til bl.a. helbred, trivsel, læring og integration.

Sådan får du hjælp

Har du mistanke om en igangværende eller forestående genopdragelsesrejse eller et ufrivilligt udlandsophold? Kontakt det nationale korps af sikkerhedskonsulenter. Læs mere om dine muligheder for at få viden og rådgivning på nc-maerk.dk.

MÆRKs arbejde er baseret på aktuel forskning og praksis. **MÆRK VIDEN** om genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold er baseret på: Liversage, A. 2026, Genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold, VIVE; Udlændingestyrelsen 2025, Re-education Trips of Somali Children and Youth samt Als Research 2026, Æresrelaterede Konflikter - Et Litteraturstudie.

Maj 2026

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration